

FASTTRACK

Ohjekirja osaamiskartoitusten kehittämiseen

bildungsmarkt e.v.

VFSTFGNFNS
SPROG- & KOMPETENCECENTER

Sisällysluettelo

Johdanto	1
Miksi osaamisen tunnistamisen työkalu on kiinnostava ja tarpeellinen?.....	1
Miten osaamisen arviointi tehdään?	1
Kenelle osaamistyökalu on tarkoitettu?.....	2
Kuinka päästä alkuun	3
Ammatin tai alan valinta	3
Mitä taitoja voi arvioida	3
Kuka voi hyötyä osaamisen tunnistamisen työkalusta	4
iSpring Quizmaker ja iSpring Learn -ohjelmat	5
iSpring QuizMaker -ohjelman lataus ja rekisteröinti	5
iSpring Learn -ohjelman lisenssin rekisteröinti	5
Kyselypohjan luominen	5
Kysymysten tekeminen	6
Kysymystyypit.....	7
Kysymysten ja vastausikonien luominen	8
Ikonit ja vastausvaihtoehdot.....	8
Kyselyn julkaisu	8
Kyselyn testaaminen	8
Kyselyn teettäminen osallistujalla	9
Testitulokset.....	9
Osaamiskartoitukset	10
Huomioitavaa suunnitelman kirjoittamisessa	10
Työpajat ja pilotointi	11
Osaamisen tunnistamisen työkalun valmistumisen jälkeen.....	11
Kuvat	12
Käsikirjoitus.....	12
Tekijänoikeuskysymykset ja luvat.....	12
Kuvien laatu	12
Kuvien koko.....	13

Johdanto

Nopea taitojen arviointi: miksi, miten ja kenelle?

Kädessäsi on **ohjekirja osaamiskartoitusten kehittämiseen**: opas, jonka avulla voit luoda kuviin perustuvia osaamiskartoituksia.

Miksi osaamisen tunnistamisen työkalu on kiinnostava ja tarpeellinen?

Eurooppalaiset työmarkkinat tarvitsevat lisää työntekijöitä. Julkishallinnollisilla laitoksilla, työ- ja elinkeinopalveluilla, rekrytointiyrityksillä ja muilla työelämään liittyvillä toimijoilla on kasvava tarve saada osaavaa, joustavaa ja liikkuvaa työvoimaa.

Maahanmuuttajien ammatillisen osaamisen tunnistaminen ja siihen liittyvien metodien kehittäminen ovat näin ollen ajankohtaisia aiheita Euroopassa tällä hetkellä.

Tämä käy yhteen myös kansallisten linjausten kanssa, jotka tähtäävät maahanmuuttajien integroimiseen niin nopeasti ja tehokkaasti kuin mahdollista. Pitkät ammatilliset koulutukset eivät aina ole paras ja tehokkain vaihtoehto maahanmuuttajalle eivätkä työelämällekään.

Monilla maahanmuuttajilla on puutteita joissakin taidoissa, eivätkä kaikki pysty kirjallisesti dokumentoimaan tai suullisesti esittämään aikaisemmin hankkimaansa osaamista kieliongelmiensä takia. Heillä voi myös olla vaikeuksia tuoda esille tarvettaan saada ammatillista täydennyskoulutusta, jotta he voisivat täyttää ne odotukset, jotka tämänhetkinen muuttuva työmarkkinoiden tilanne asettaa. Näin ollen he eivät myöskään pysty tulemaan aktiivisiksi osallistujiksi yhteiskunnassa.

Maahanmuuttajille tulee voida tarjota sellaista ammatillista koulutusta tai täydennyskoulutusta, joka vastaa heidän todellisia tarpeitaan, ja tähän tarvitaan arviointityökalu. Tämä työkalu hyödyttäisi myös siinä, että maahanmuuttajia voitaisiin ohjata osaamistaan vastaavaan työpaikkaan. Arviointityökalun avulla voitaisiin selvittää ne taidot, työkokemus sekä osaaminen, jotka ovat tärkeitä ammatillisen kehityksen kannalta. Tämän lisäksi pitäisi onnistua luomaan sellainen testitilanne, jossa ei tarvitse puhua sujuvasti sen maan kieltä, josta maahanmuuttaja etsii työtä.

Osaamisen tunnistaminen sekä ammatillisten ja kulttuuristen taitojen arviointi säästävät myös aikaa ja taloudellisia resursseja.

Juuri näihin haasteisiin Fast Track -hanke etsii ratkaisua!

Hankkeessa on luotu osaamisen tunnistamisen arviointiin työkalu kolmelle ammatille: keittiö-apulainen, hoiva-avustaja ja laatoittaja. Tässä ohjekirjassa on ohjeet niihin, ja ne ovat valmiita käyttöön. Niitä voi jatkossa käyttää mallaina, kun tuotetaan uusia testejä ja osaamiskartoituksia.

Miten osaamisen arviointi tehdään?

Osaamisen arviointi tehdään niin, että maahanmuuttajataustainen henkilö suorittaa kuviin perustuvat testit, joissa on kuvattuina ai-dot työpaikalla vaadittavat taidot, tilanteet ja ongelmat. Testeissä on erityyppisiä kysymyksiä, kuten monivalintakysymyksiä, oikein/väärin-kysymyksiä ja työjärjestyskysymyksiä.

Osaamiskartoitusten avulla on tarkoitus arvioida aitoja, oikean työelämän asioita, ja ne pystyy suorittamaan lyhyessä ajassa.

Käsikirja osaamiskartoitusten kehittämiseen ja Käyttäjän opas auttavat luomaan muille aloille

saman mallin mukaisia osaamiskartoituksia, jotka vastaavat niitä tarpeita ja kansallisia standardeja, joita kartoituksilla halutaan mitata.

Kenelle osaamistyökalu on tarkoitettu?

Osaamistyökalua voi käyttää monilla eri tasoilla ja eri tarkoituksiin. Työkalu on tarkoitettu esimerkiksi

- 1 ***maahanmuuttajalle***, joka etsii työtä Euroopassa ja haluaa saada tietää, millaisia taitoja tarvitaan siihen, että saa jalan yrityksen oven väliin, tai mahdollisesti haluaa löytää sopivan koulutuksen ja nopeamman reitin työelämään
- 2 ***TE-toimiston asiantuntijalle, uraohjaajalle, rekrytointityöntekijälle*** tai ***HR-henkilöstölle***, joka yrittää löytää sopivia työntekijöitä yrityksille
- 3 ***työpaikoille***, jotka etsivät sellaisia työntekijöitä, joiden osaaminen vastaa suoraan työpaikan tarpeita ja jotka haluavat arvioida uuden työntekijän osaamista tehokkaalla ja aikaa säästävällä tavalla. Osaamisen arvioinnin työkalu sopii myös yrityksen täydennyskoulutukseen tai työpaikoilla tapahtuviin harjoittelujaksoihin
- 4 ***opettajille ja koulutusorganisaatioille***, jotka haluavat tarjota tehokkaampia ohjausprosesseja ja paremmin räätälöityjä koulutuksia ja yksilöllisiä koulutuspolkuja. Lisäksi osaamistyökalua voisi käyttää oppilaitosten sisäisten koulutusohjelmien ja täydennyskoulutusten arvioinnissa.

Kuinka päästä alkuun

Osaamiskartoitusten kehittämiseen riittävät perustaidot tietotekniikassa. Lisäksi tarvitaan tietokone, nettiyhteys, kamera ja mahdollisesti kuvankäsittelyohjelma. Kuvien lisäksi kartoituksissa voi käyttää piirustuksia ja/tai videoita. Kuvien ja videoiden käyttäminen vie kuitenkin enemmän aikaa, ja siihen vaaditaan paremmat tietotekniset taidot, videoeditointiohjelma ja piirtäjä, mikäli suunnitelmissa ei ole käyttää maksullisia kuvia. Omien kuvien käyttämisen etuna on se, että niissä voi esittää juuri tähän tarkoitukseen sopivia asioita ja pieniä yksityiskohtia. Lisäksi niitä voi käyttää kaupallisiin tarkoituksiin erillistä lupaa kysymättä.

Ammatin tai alan valinta

Ennen varsinaisen työn aloitusta täytyy miettiä, mille alalle tai mihin ammattiin aikoo tehdä osaamiskartoituksen. Alan valinnassa on tärkeää kiinnittää huomioita kohderyhmään ja kartoituksen tarkoitukseen. Muutamia asioita on hyvä pohtia, kuten osaamiskartoituksen käyttötarkoitus. Onko sitä tarkoitus käyttää TE-toimistossa, oppilaitoksessa vai yrityksessä? Jo sisällön suunnitteluvaiheessa eri asioita täytyy ottaa huomioon riippuen kohderyhmästä.

Ennen aloitusta täytyy myös määritellä se, mihin tarpeeseen osaamiskartoituksen halutaan vastaavan. Osaamiskartoitusta voi käyttää ohjaustyökaluna ammatillisessa oppilaitoksessa esimerkiksi koulutuksen alussa aiemmin hankittu osaamisen tunnistamisessa osana validointiprosessia tai henkilön jatkokoulutuspolun suunnittelussa. Vaihtoehtoisesti osaamiskartoitusta voi hyödyntää rekrytointityökaluna esimerkiksi yrityksessä, joka rekrytoi ulkoista työvoimaa. Yrityksen tarpeista riippuen

osaamiskartoitukseen voi myös liittää yrityksen omista tarpeista nousevia, juuri heille räätälöityjä osia.

Lyhyesti, ennen prosessin aloitusta pitäisi määritellä kenelle, mihin tarkoitukseen ja mihin tarpeeseen osaamiskartoituksen halutaan vastaavan. Suunnittelussa on hyvä huomioida myös se, millaisiin aloihin kuviin perustuva osaamiskartoitus sopii. Näitä aloja voivat olla esimerkiksi sellaiset, joilla on tällä hetkellä työvoiman tarve tai aloja, joilta monilla maahanmuuttajilla on työkokemusta kotimaastaan. Myös monet koulutusalat, joilla on kasvava maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden määrä ja jotka haluavat tunnistaa opiskelijoiden osaamista varhaisessa vaiheessa, voivat hyötyä osaamiskartoituksesta.

Mitä taitoja voi arvioida

Alan valinnan jälkeen seuraava askel on nimetä ne taidot, jotka halutaan ottaa mukaan osaamiskartoitukseen. Paras tapa päästä alkuun on tutustua tutkinnon perusteisiin, joita käytetään ammatillisessa koulutuksessa. Siltä pohjin voi aloittaa tarkemman tutustumisen osa-alueisiin, jotka osaamiskartoitukseen halutaan sisällyttää. Osaamiskartoitusta varten voi haastatella esimerkiksi ammatillisia opettajia ja työelämän edustajia, kuten työnantajia, työpaikkaohjaajia ja yrittäjiä. Lisäksi voi haastatella oppilaitosten ohjaavia opettajia ja uraohjaajia TE-toimistossa. Pääpainon tulisi olla työelämässä vaadittavassa todellisessa ydinosaamisessa. Yhteistyössä monien toimijoiden kanssa on mahdollista saada paras lopputulos, joka ottaa huomioon eri näkökulmat.

Osaamiskartoituksen suunnittelussa ja sen rakenteessa on järkevää erotella ammatin tai alan ydinosaaminen temaattisiin osa-alueisiin. Osa-alueita voi tarpeen vaatiessa arvioida yksittäin. Yksi ammatti tai ala voi pitää sisällään osa-alueita noin kolmesta kuuteen. Näitä osa-

alueita voisivat olla esimerkiksi vaatetus, työkalut, materiaalit, työturvallisuus, hygienia, vuorovaikutus tai konkreettiset työtehtävät työn luonteesta riippuen.

Taidot voivat olla ammatillisiin taitoihin tai sosiaalisiin ja vuorovaikutuksellisiin taitoihin liittyviä. Taitojen määrittelyn ja osa-alueisiin jakamisen jälkeen olisi hyvä tarkastella vielä niitä siitä perspektiivistä, mitkä ovat ammatillisia ja mitkä taas sosiaalisiin ja vuorovaikutuksellisiin taitoihin liittyviä. Suunnitteluvaiheessa tulisi miettiä näiden taitojen tasapainoa, jotta painotus, kysymysten looginen järjestys ja johdonmukainen sisältö säilyvät. Ammatillisten ja sosiaalisten taitojen suhde tulisi miettiä siltä kannalta, kumpi on kyseisessä ammatissa tärkeämpää, ja korostaa sitä osaamiskartoituksessa. Tässä suhteessa tietysti eri ammateissa on eroja, ja esimerkiksi vanhusten parissa työskentelevä hoitaja tarvitsee enemmän sosiaalisia taitoja kuin metallityöntekijä.

Kuka voi hyötyä osaamisen tunnistamisen työkalusta?

Kuten aiemmin on todettu, osaamisen tunnistamisen työkalua voi käyttää erilaisiin tarkoituksiin. Kokemuksemme mukaan kohderyhmiä ovat TE-toimistot, ammatilliset oppilaitokset ja muut koulutusorganisaatiot, työelämän edustajat ja mahdollisesti myös ammattiliittojen ja keskusjärjestöjen edustajat. TE-toimistoissa asiantuntijat voivat käyttää osaamisen tunnistamisen työkalua alkuvaiheen ohjauksessa yhteisen kielen puuttuessa. Oppilaitoksissa taas esimerkiksi opettajat ja uraohjaajat voivat hyödyntää työkalua ohjauskeskusteluissa ja kartoituskajakoilla ennen ammatilliseen koulutukseen pääsyä. Työpaikoilla osaamisen tunnistamisen työkalua voidaan hyödyntää eri tavoin: rekrytointiprosesseissa, työntekijöiden aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisessa ja täydennyskoulutuksen suunnittelussa ja oppimis-

työkaluna uusien työntekijöiden perehdytysjaksoilla. Lisäksi työmarkkinajärjestöt voivat hyödyntää osaamisen tunnistamisen työkalua. Kuviin perustuvan osaamiskartoituksen ideaa voi mahdollisesti hyödyntää myös muulla tavoin eri ammateissa tai aloilla.

iSpring Quizmaker ja iSpring Learn -ohjelmat

Tässä käydään läpi ohjeet siihen, miten kyselyjä voi luoda iSpring Quizmaker -ohjelmalla ja miten hallintaohjelma iSpring Learnia käytetään tulosten tallentamiseen. Tätä opasta laajemmin edellä mainittujen ohjelmien käyttöä käsitellään iSpringin omilla ohjesivuilla: <http://www.ispringsolutions.com/support/quizmaker/video-tutorials.html>

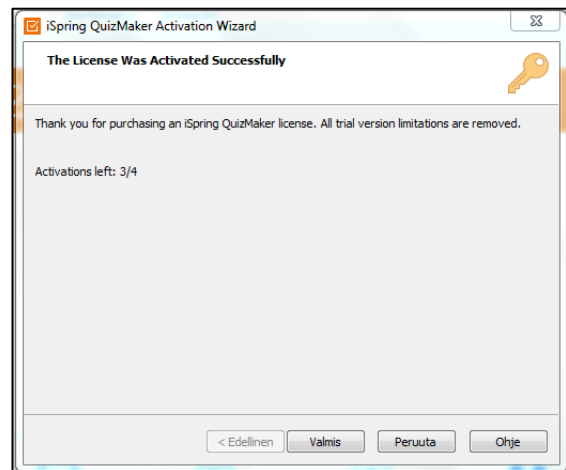
iSpring QuizMaker -ohjelman lataus ja rekisteröinti

QuizMaker-ohjelman voi ladata vain Windows-tietokoneille iSpringin nettisivuilta <http://www.ispringsolutions.com/ispring-quizmaker>

Lisenssin rekisteröidään klikkaamalla *pricing*-linkkiä eli hinnastoa. Koulutusorganisaatiot, voittoa tavoittelemattomat sekä julkishallinnolliset organisaatiot ja laitokset saavat alennusta hinnasta. Ohjelmassa on maksuton koeaika, ja maksuprosessin jälkeen saadulla lisenssikoodilla ohjelman voi ottaa käyttöön.

Aktivoi QuizMaker-ohjelma koodin avulla. Kun ohjelma on onnistuneesti aktivoitu, saat vahvistusviestin sähköpostiisi. Tämän jälkeen QuizMaker on valmis käytettäväksi.

Jos haluat siirtää lisenssin toiseen koneeseen tai toiselle käyttäjälle, varmista, että ensimmäinen lisenssi on ensin poistettu käytöstä. Ohjeet sen tekemiseen löytyvät täältä: <http://www.ispringsolutions.com/docs/display/IQ/Deactivating+iSpring+QuizMaker+License>

iSpring Learn -ohjelman lisenssin rekisteröinti

iSpring Learn -hallintaohjelman avulla voit luoda käyttäjätunnuksia kyselyyn osallistujille, jos haluat rajoittaa kyselyihin osallistujien määrää. Hallintaohjelma myös tallentaa kyselyiden vastauksia. Kyselyjen luomisvaiheessa voit itse päättää, mihin haluat vastaukset tallentaa. <http://www.ispringsolutions.com/ispring-learn>

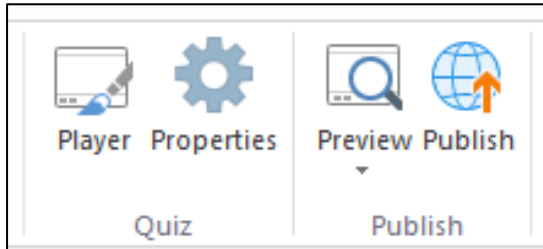
iSpring Learn -ohjelman rekisteröinnin jälkeen täytyy tehdä seuraavat asetukset:

- luoda yleinen julkaisutili
- luoda opiskelijatili
- tarpeen vaatiessa poistaa automaattinen lisenssin uusiminen.

Kyselypohjan luominen

Ensimmäinen askel kyselyjen luomiseen on varmistaa yhdenmukainen ulkonäkö ja vaikutelma, vaikka olisitkin luomassa erilaista sisältöä kyselyihisi. Paras tapa yhdenmukaisuuden varmistamiseen on luoda kyselypohja eli malli, jonka mukaisesti kyselyt tehdään.

Aloita mallin luominen tekemällä tyhjä kysely. Sen jälkeen voit vaihtaa asetukset tarpeidesi mukaan *Properties* ja *Player* -kohdista. Klikkaamalla *Preview*-kohtaa voit esikatsella ja testata kyselysi toimivuutta missä tahansa kyselyn luomisen vaiheessa.

Hankkeen puitteissa luoduissa kyselyjen mallissa käytetyt tekniset tiedot ovat englanniksi, sillä ohjelmaa ei ole mahdollista saada suomeksi. Tekniset tiedot ovat seuraavat:

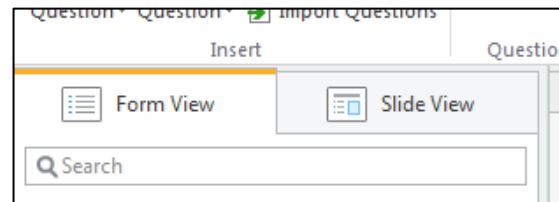
- Size: Default **16:10 (960 x 600px)**
- Passing Score: **100%**
- Time limit: **None**
- Number of attempts to take the quiz: **Unlimited** (Siksi, että samaa käyttäjätunnusta ja salasanaa voi käyttää useampi henkilö)
- Feedback: **Title and Text** (Hankkeen kyselyissä käytettiin kuvia ilmaisemaan oikea tai väärä vastaus)
- Quiz Taker Info: **None**. (Hankkeessa tehtiin kysymys, jossa pyydetään identifiointikoodi, jonka avulla tulokset voi löytää)
- Navigation: **Linear, 1 question at a time**.
- Question defaults: **10 point per correct answer. 0 points per incorrect answer. 1 attempt per question, shuffled answers**.
- Feedback: **Oikeasta vastauksesta seurasi vihreä oikein-merkki, väärästä vastauksesta punainen rasti**.
- Result: **Huolimatta siitä, läpäisikö osallistuja testin vai ei, ohjelma ohjaa hänet hankkeen nettisivuille kyselyn päättymisen jälkeen**.

- Reporting: **hankkeessa käytettiin iSpring Learn -ohjelmaa, joten muuta tulostenkeruutapaa ei tarvittu**.

Kysymysten tekeminen

Ohjelmassa on kaksi erilaista näkymää:

- Form View (rakennennäkymä)
- Slide View (dianäkymä)

Rakennennäkymä sopii paremmin silloin, kun

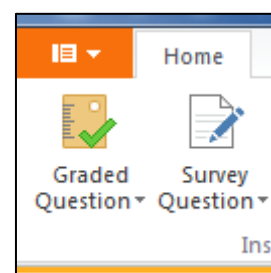
- lisätään kysymyskuvia
- lisätään vastauskuva
- järjestellään vastauksia (esimerkiksi oikea järjestys, oikeat parit ja hotspot-vastausten aktivointi kuvasta).

Dianäkymä taas sopii paremmin silloin, kun

- lisätään kysymysikoneita (hankkeessa käytettiin ikoneita kertomaan, millaista vastausta kussakin kysymyksessä odotetaan)
- rajataan kysymyskuvia
- järjestellään kysymyksen ulkoasua, esimerkiksi kysymysikonin sijaintia
- testataan vastausvaihtoehtojen näkymistä.

On suositeltavaa, että jokaiseen kysymykseen lisätään ikoni, joka ilmaisee kuvan muodossa, millaista vastausta odotetaan. Tätä käydään läpi enemmän ikoneja käsittelevässä kohdassa.

Kysymykset lisätään klikkaamalla joko Graded Question tai Survey Question -kuvaketta, jonka alta vali-

taan sopiva kysymystyyppi. Survey Question ei pidä sisällään mahdollisuutta vastata oikein tai väärin.

Kysymystyyppit

Alla on lueteltu joitain ideoita niihin kysymystyyppihin, joita hankkeessa käytettiin.

Short Answer – lyhyt vastaus

Lyhyt vastaus on ainut Survey Questions -ryhmästä käytetty kysymystyyppi, jota käytettiin hankkeen kyselyissä. Tätä käytettiin kyselyjen alussa, jossa testiin osallistuja antaa identifiointikoodin, esimerkiksi numeron, jonka avulla tulokset voidaan yhdistää osallistujaan.

Kysymys täytyy joko kirjoittaa tai esittää kuvalla.

True/False – oikein/väärin

Oikein/väärin-kysymyksessä valitaan kahdesta vaihtoehdosta oikea. Joissakin kysymyksissä pyydetään myös kertomaan, kumpi vastauksista on väärä. Tätä tarkoitusta varten luotiin kysymysikonit, jotka kertovat osallistujalle, etsitäänkö vastaukseksi oikeaa vai väärää.

Kysymystä varten tarvitaan sekä kysymyskuva että vastauskuvat.

Multiple Choice – valinta

Valintakysymyksessä on tarkoitus vastata yksi oikea monen vaihtoehdon joukosta. Tässäkin kysymyksessä on mahdollista kysyä myös sitä, mikä vaihtoehdoista on väärä, joten kysymysikonit tarvitaan kertomaan, etsitäänkö vastaukseksi oikeaa vai väärää.

Kysymystä varten tarvitaan sekä kysymyskuva että vastauskuvat.

Multiple Response – monivalinta

Monivalintakysymyksessä on tarkoitus vastata kaksi tai useampi oikea vastaus monen vaihtoehdon joukosta. Tässäkin kysymyksenä voi olla myös väärän löytäminen oikeiden joukosta. Kysymysikonin avulla selvennetään, kumpaa vastausta haetaan.

Kysymystä varten tarvitaan sekä kysymyskuva että vastauskuvat.

Matching – yhdistäminen

Tätä kysymystä käytettiin eri asioiden yhteyksiä kysyttäessä. Tällaisia voisi olla esimerkiksi työkalun ja sen käyttötarkoituksen yhdistäminen. Kysymyksessä on vasemmalla kiinteä palkki ja oikealla sattumanvaraisessa järjestyksessä olevat yhdistettävät asiat. Osallistujan täytyy vetää ja tiputtaa kuvia oikean parin viereen.

Kysymystä varten tarvitaan kuvat jokaisesta parista.

Sequence – järjestys

Tätä kysymystyyppiä käytettiin erilaisten prosessien ja työjärjestysten kuvaamiseen. Jokaista työjärjestyksen vaihetta esitettiin kuvan avulla. Käyttäjän täytyy vetää ja tiputtaa kuvat oikeaan järjestykseen ylhäältä alas.

Kysymystä varten tarvitaan sekä kysymyskuva että vastauskuvat työjärjestyksen jokaiseen eri vaiheeseen.

Hotspot – alue

Tätä kysymystyyppiä käytettiin oikean alueen merkitsemiseen kuvassa. Etsittävä alue voi olla jotakin positiivista, kuten johonkin työtehtävään vaadittavien oikeiden työkalujen löytäminen kuvasta. Osallistuja merkitsee pyydetty määrän kohteita yhdestä kuvasta klikkaamalla. Joissain kysymyksissä osallistujan täytyy löytää jokin väärä asia kuvasta. Tämä voisi olla esimerkiksi väärin pakattu elintarvike. Ikoneilla

osallistujalle kerrotaan, etsitäänkö kuvasta oikeaa vai väärää.

Kysymystä varten tarvitaan sekä kysymyskuva että yksi kuva, josta vastaus tai kaikki vastaukset löytyvät.

Kysymysten ja vastausikonien luominen

iSpring QuizMaker -ohjelma muuttaa automaattisesti kuvan kokoa niin, että se mahtuu siihen kohtaan, mihin se kysymyksessä asetetaan. Kuvassa on suurennuslasi-ikoni, jota klikkaamalla kuvaa voi suurentaa ja tarkastella lähemmin.

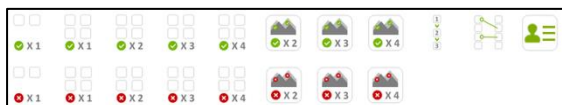
Suurennusmahdollisuudesta huolimatta on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että kyselyyn laitettavat kuvat ovat selkeitä ja esittävät juuri sitä, mitä niiden halutaan esittävän. Kuvissa on syytä välttää ylimääräisiä asioita tai ihmisiä aina, kun se on mahdollista.

Kuvan voi halutessaan rajata millä tahansa kuvankäsittelyohjelmalla, kuten Paintilla tai Photoshopilla. Tarkkaa kuvakokoa, korkeutta tai leveyttä ei tarvitse määrittellä.

Tuetut kuvan tiedostomuodot ovat .jpg, .jpeg ja .png. Png-tiedostomuotoa on suositeltavaa käyttää aina, kun se on mahdollista, jotta kuva olisi mahdollisimman selkeä. Muita tuettuja muotoja ovat .bmp ja .gif, mutta niiden käyttöä ei suositella.

Ikonit ja vastausvaihtoehdot

Ikonit luotiin siksi, että haluttiin visuaalisesti esittää se, millaista vastausta odotetaan, koska kyselyjen tavoitteena on arvioida ammatillista osaamista ilman kielitaitoa.

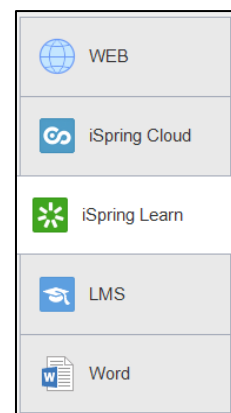
Kysymysten selkeyden vuoksi kysymystyyppit rajattiin viiteen erilaiseen.

Kyselyn julkaisu

Kysely täytyy julkaista, ennen kuin sen voi teettää osallistujalla. iSpring QuizMaker mahdollistaa erilaiset tavat julkaisemiseen. Suurin ero on siinä, missä tulosten halutaan olevan saatavilla osaamiskartoituksen teettämisen jälkeen.

Jos kysely julkaistaan verkossa, tulokset täytyy tulostaa heti testin tekemisen jälkeen tai vaihtoehtoisesti ne voi lähettää sähköpostiosoitteeseen.

iSpring Cloud, iSpring Learn ja LMS -ohjelmat mahdollistavat vastausien lähettämisen iSpringin tai käyttäjän omalle palvelimelle tallennusta ja myöhempää käyttöä varten.

Word-ohjelmalla voi tulostaa kyselyn, jolloin sen voi täyttää käsin.

Tähän hankkeeseen valittiin iSpring Learn -hallintaohjelma. Kyselyjen luomisen jälkeen ne ladattiin iSpring Learn -ohjelmaan ja avattiin opiskelijaryhmälle.

Lopuksi linkki kyselyyn vietiin verkkosivulle, johon osaamiskartoitukset haluttiin laittaa. Hankkeen verkkosivulta löytyvät sinne viedyt linkit kyselyihin. <http://www.fasttrack.fi>

Kyselyn testaaminen

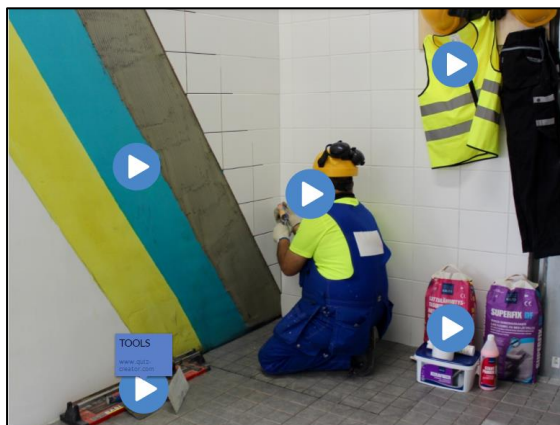
Julkaisemisen jälkeen kyselyt testattiin. Testauksessa oli tekijöiden lisäksi mukana ammattilaisia. Testauksesta saadun palautteen perusteella kyselyihin tehtiin muutokset, minkä jälkeen lopulliset versiot osaamiskartoituksista julkaistiin.

Kyselyn teettäminen osallistujalla

Kyselyt löytyvät Fast Track -hankkeen verkkosivulta: <http://www.fasttrack.fi>

Hankkeen sivulla käyttäjät voivat piirroskuva klikkaamalla valita, minkä ammatin osaamiskartoituksen he haluavat tehdä. Sen jälkeen sivulle avautuu kuva, josta näkee osaamiskartoituksen osa-alueet eli osatellit. Kuvassa olevassa esimerkissä on laatoittajan osaamiskartoitus ja sen viisi osa-alueita, joista työkalut-osa-alue (tools) on korostettuna.

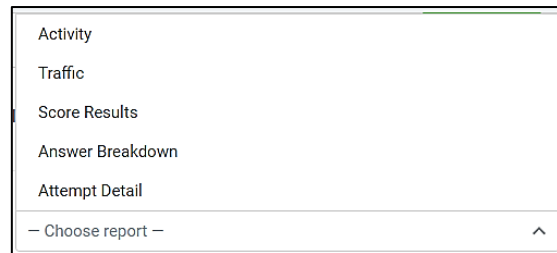

Nuoli-ikonin klikkaamisen jälkeen linkki vie osallistujan kyselyyn, joka pyytää osallistujaa syöttämään iSpring Learn -ohjelmassa luodun käyttäjätunnuksen ja salasanan.

Testitulokset

Testituloksia pääsevät tarkastelemaan ne, joilla on iSpring Learn -hallintaohjelmassa määritellyt pääkäyttäjän oikeudet.

Kun tarvittava kysely löytyy ohjelmasta, Reports-kohdasta pääsee tarkastelemaan erilaisia tulostenraportointimahdollisuuksia, joita ohjelma tarjoaa.

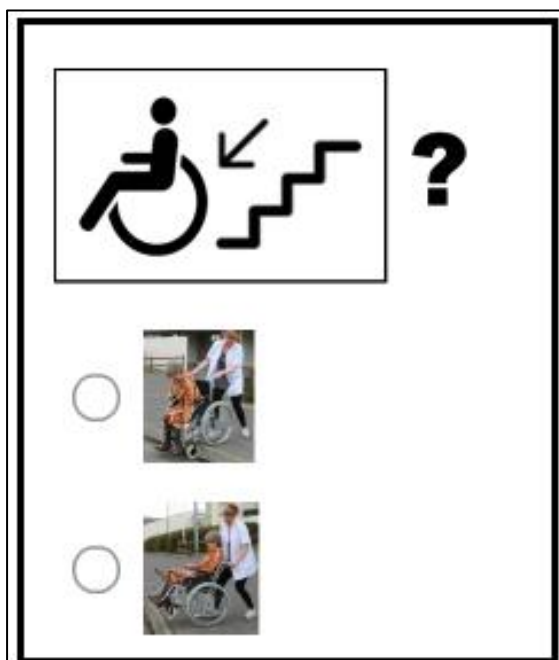

Fast Track -hankkeessa käytetyin raporttimuoto oli Attempt Detail Results, josta käy ilmi osallistujan vastaukset jokaiseen yksittäiseen kysymykseen. Tulokset ladattiin Excel-tiedostona, josta ne kopioitiin ja liitettiin toiseen tiedostoon, johon listattiin kaikkien kyselyiden tulokset. Näin tuloksia pystyttiin analysoimaan paremmin.

Osaamis- kartoitukset

On suositeltavaa, että pari tai pieni ryhmä tekee osaamiskartoitukset. Toisen henkilön näkökulma on erittäin tärkeää. Ammatin valitsemisen jälkeen ensimmäinen askel on päättää, mitkä taidot kyselyyn halutaan ottaa mukaan. Kokemuksemme mukaan sosiaaliset ja vuorovaikutukselliset taidot ovat erittäin hankalia arvioida. Työtehtävät sen sijaan ovat helpommin arvioitavissa. Siitä huolimatta, että osaamiskartoituksen tekijällä itsellään voi olla käsitystä siitä, millaisia taitoja johonkin työhön vaaditaan, paras tapa on kuitenkin konsultoida ammattilaisia, aikaisemmin alalla työskennelleitä ja sellaisia henkilöitä, jotka esimerkiksi kouluttavat uusia työntekijöitä.

Aluksi on hyvä kirjoittaa ylös omia ehdotuksia tai ajatuksia taidoista, joista voi lähteä liikkeelle ammattilaisen kanssa keskusteltaessa. Ammattilaisen tarkoitus on ohjata ja neuvoa siinä, mitä taitoja ottaa mukaan, jättää pois ja lisätä lopulliseen osaamiskartoituksen suunnitelmaan.

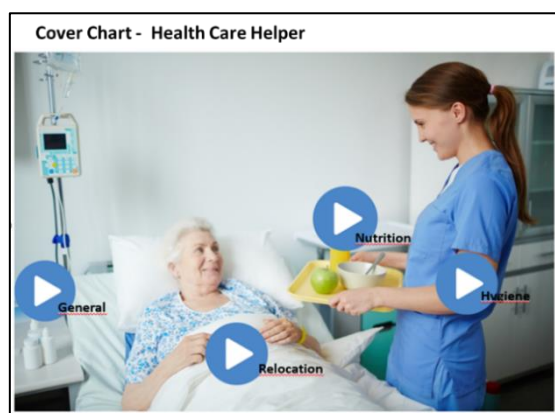

Taitojen listaamisen jälkeen voi alkaa miettiä, millaisilla kuvilla valitut taidot voisi esittää.

Huomioitavaa suunnitelman kirjoittamisessa

Kyselyyn valittavien kuvien täytyy olla yksinkertaisia ja selviä. Ensimmäisessä versiossa voi käyttää tukena kieltä selvittämään testaajille ja pilotoijille, mitä kysymyksessä kysytään. Lopulliseen versioon on kuitenkin tarkoitus sisällyttää vain kuvia, eikä tekstiä tule käyttää.

Valmisteluvaiheessa täytyy päättää, kuinka monta osatestiä ja kuinka monta kysymystä yhden ammatin osaamiskartoitus pitää sisällään. Suosituksemme on, että yhdessä ammatissa on noin neljä osa-aluetta, joista jokaisessa on noin 10-20 kysymystä. Hankkeen tekemisissä osaamiskartoituksista esimerkiksi hoiva-avustajan testissä osa-alueet olivat lääkkeet, ravinto, siirrot ja yleiset osat.

On syytä muistaa, että kyselyn ei ole tarkoitus olla aikaa vievä, joten kyselyn tekemiseen tulisi riittää noin puoli tuntia.

Kysymyskuvan valitseminen on erittäin tärkeää, sillä se kertoo, mitä kysymyksessä kysytään. Kysymyskuva on hyvä rajata ja merkitä esimerkiksi kysymysmerkillä. Kannattaa pitää mielessä selkeys ja jättää pois kaikki, mikä voi viedä testiin osallistujan huomion väärään suuntaan.

Kun kuvissa esitetään ihmisiä, on hyvä käyttää henkilöitä, jotka edustavat eri sukupuolia, eri ikäluokkia ja etnistä alkuperää.

Käytettävät kysymystyypit täytyy miettiä etukäteen. Olisi parempi, jos kysymyksissä valitaan oikeita vaihtoehtoja väärin sijaan seuraavissa kysymyksissä: oikein/väärin-kysymyksissä ja valinta- sekä monivalintakysymyksissä. Työjärjestyskysymyksissä on hyvä olla enintään kolme kuvaa samassa kysymyksessä. Yhdistämiskysymyksissä olisi hyvä olla enintään kolme paria yhdessä kysymyksessä.

Yhdessä osaamiskartoituksessa tulisi käyttää yhdenmukaisia ikoneita ja symboleja.

Työpajat ja pilotointi

Kyselyjen tekemisen jälkeen on hyvä järjestää työpaja testausta varten. Työpajaan voi kutsua esimerkiksi sidosryhmien edustajia, ammattilaisia, opiskelijoita ja alan työntekijöitä. Näiden lisäksi mukana olisi hyvä olla myös satunnaisia henkilöitä. Jotta testien lopputulos olisi pätevä, minimitestaajamäärä olisi 20 ammattilaista, 10 sidosryhmän edustajaa ja 10 satunnaista testaajaa.

Työpajan aluksi kyselyt esitellään ja pyydetään osallistujia kirjoittamaan kommentteja sekä yksittäisistä kysymyksistä että testeistä kokonaisuuksina. Työpajoihin täytyy varautua nettiyhteyksin ja tekniset näkökulmat huomioiden. Palautetta hyödynnetään testien kehittämisessä. Työpajoista saatujen kommenttien perusteella saadaan karsittua kysymykset, jotka ovat liian helppoja, vaikeita tai epäselviä. Tämän jälkeen testejä pitää muokata.

Esimerkiksi alla olevassa kuvassa oli epäselvää se, mihin henkilö oli menossa ja siksi se poistettiin lopullisesta versiosta.

Osaamisen tunnistamisen työkalun valmistumisen jälkeen

Kun osaamisen tunnistamisen kartoitus on valmis, sitä voi esitellä mahdollisille käyttäjille, jotka haluavat saada sen käyttöön tai ostaa sen, tavoitteista tai tarpeista riippuen. Kaikkia saatuja kommentteja kannattaa kuitenkin hyödyntää osaamisen tunnistamisen työkalun jatkokehityksessä.

Kuvat

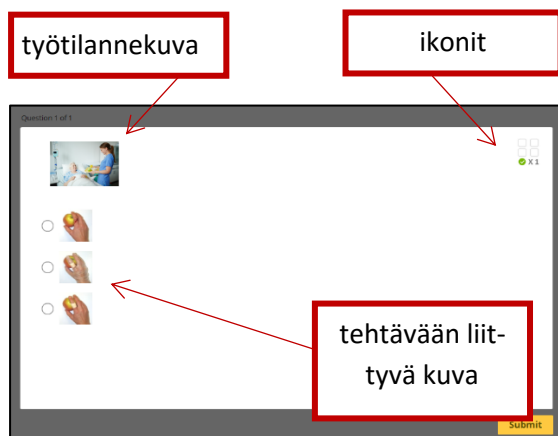
Kohderyhmien ammatillisen osaamisen tunnistamisessa on suositeltavaa käyttää ainoastaan kuvia, jotka kuvaavat todellisia taitoja, työtilanteita ja työtehtävissä ratkaistavia asioita. Sopivien kuvien hankkimiseen on kaksi vaihtoehtoa. Kuvia voi ostaa kuvapankeista tai ne voi itse ottaa.

Käsikirjoitus

Varmista, että kuvasta käy selkeästi ilmi kyseessä oleva tilanne. Muista, että lopullisessa versiossa ei ole tekstiä, joten kuvien tulee olla riittävän selkeitä.

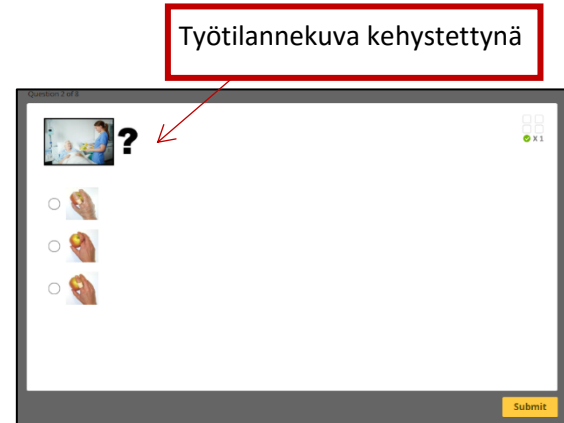
Ennen kuvien ottamista tulee suunnitella tilanteet, joita halutaan kuvata. Kuvakäsikirjoituksen laatiminen kuhunkin kysymykseen sekä sopivan kysymystyyppin valinta auttavat suunnittelussa. On tärkeää ottaa kaikki kuvat tietystä kohteesta samaan aikaan. Muista, ettet loukkaa kenenkään yksityisyyttä kuvilla. Kuvien tulisi välittää tietoisuutta eroista etniseen taustaan, ikään ja sukupuoleen liittyen. Kuvakäsikirjoituksen yhteydessä on hyvä listata kuvauksessa tarvittavat laitteet ja varusteet.

Kussakin kysymyksessä on kahdentyyppinen kuva. Ensimmäinen kuva näyttää työtilanteen

ja toinen kuva näyttää tilanteeseen liittyvän tehtävän tai sisällön tarkemmin.

Jotta nämä kaksi kuvaa erottaa toisistaan, on tilannetta kuvaava kuva hyvä kehystää ja lisätä kuvan viereen kysymysmerkki.

Ikoneja voi käyttää auttamaan testin tekijää orientoitumaan kuhunkin kysymystyyppiin.

Ikonien tulee kuvata sitä, mitä kysytään. Käytettävien ikonien tulee olla samoja koko testin ajan.

Tekijänoikeuskysymykset ja luvat

Testin laatimiseen liittyvät kiinteästi tekijänoikeudet. Kuvapankkien kuvat, Google-haut, kirjat, lehdet tai muut ulkoiset lähteet ovat automaattisesti tekijänoikeussuojattuina. Yksi ratkaisu tekijänoikeuskysymykseen on ottaa kuvat itse. Siinä tapauksessa, että otat kuvat itse, kuvan pääosassa olevan henkilön tulisi allekirjoittaa suostumuslauseke kuvien käytöstä.

Kuvien laatu

Käytä riittävästi aikaa ottaaksesi laadukkaita kuvia. Jotta lopputuloksesta tulee laadukas, on huomioitava seuraavat asiat:

- tallennuslaitteen laatu (optiikka, herkkyys)
- digitaalisen kuvan koko (pikseleissä)
- tuumatarkkuus (resoluutio vähintään 240)
- valaistus.

HUOM!

Vapaasti käytettäviä kuvapankkeja CC lisensillä: <https://pixabay.com/en/>